

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

N°. 44

Mercuri 5. Decembre

1862.

Instructiune

pentru invetiatorii din scótele normale etc.

(Capetu).

§. 62. Scótele triviale in principiu aude stinati'a aceeași, ce o au si clasele cele trei inferióre ale scóteloru capitale, si asiá scolarii cei bine inaintati in clasele scólei triviale se potu primi in a IV. clasa a scólei capitale.

§. 63. Formulariu de atestatu scolariu din scól'a capitale cu patru clase.

Atestatu.

N. N. nascutu in la anul lun'a diu'a, de ani, de religi'a ortodoxa raseritena, invetiacelu alu clasei, au cercetat in semestrulu anulu scolariu, si au avutu portare, si a reportatu din invetiaturi urmatorii calculi:

(Pentru I. clas'a.)

Din incepatoriile doctrinei religiei; din limb'a romana si din cetirea mecanica; din elementele limb'ei romane; din elementele calculului; din elementele scrierei; din cantarea bisericésca.

(Pentru II. clas'a.)

Din doctrin'a religiei; din limb'a romana, si adeca: din cetire; din gramatica; din ortografia; din limb'a obligata; din computu; din caligrfia; din cantarea bisericésca.

(Pentru clas'a III.)

Din doctrin'a religiei si istori'a biblica; din limb'a romana si adeca din; cetire, cetira gramatita; cetira ortografia; din exerciti verbale si scripturistice din limb'a*); din computu; din caligrafia; din cartea bisericésca.

*) Germana séu unгурésca.

(Pentru clas'a IV.)

Din doctrin'a religiei; din limb'a romana, si adeca: din cetire; din gramatica; din ortografia; din exercitiile verbale si scripturistice; din limb'a*); din computu; din caligrafia; din cantarea bisericésca.

Acestu invetiacelu merita asiá dara a se inaintá in clas'a

s'a datu in in diua

a lunei lui N. N. 18

directoru. N. N.

catichetu.

N. N.

invetiatoriu de scóte capitale.

§. 64.

Impartirea óreloru.

Clas'a I.

Inainte de prandiu.

Dupa prandiu.

Dil. de sept. dela 8—9, 9—10, 2—3, 3—4 óro

lunea limb'a,¹⁾ limb'a, limb'a scrierea¹⁾

Marti'a limb'a calcululu²⁾ limb'a scrierea

Mercurea catichisati'a²⁾ limb'a, recreatia, recreatia

Joi'a limb'a, calcululu, limb'a, scrierea

Vinerea limb'a, calcululu, limb'a, limb'a

Sambat'a catichisati'a, limb'a, cant. bis. cet. la bis. la

din orol. césl. rogatiu

si apost. nea de sér'a.

Duminec'a la biseric'a inainte si dupa prandiu.

Clas'a II.

Inaintea de prandiu.

Dupa prandiu.

Dil. de sept. dela 8—9, 9—10, 2—3, 3—4 óre

lunea limb'a mat.¹⁾ religi'a, in sem. I. calcululu

limb'a mat.

in sem. II.

limb'a obli-

gata²⁾

*) Germana séu unгурésca.

¹⁾ §. 30. 31. si 37. — ²⁾ 19. 20. 21. 22. 23. si 24. — ³⁾ §. 41. ⁴⁾

¹⁾ §. 33. si 37. — ²⁾ §. 38. — ⁴⁾ §. 25 si 28.

Marti'a limb'a mat. computul³⁾ limb'a, scrierea⁴⁾
 Mercuria religi'a, limb'a, recreatia, recreatia
 Joi'a religi'a, limb'a, limb'a, scrierea
 Vinerea religi'a, limb'a, in sem. I. computulu
 limb'amat.
 in sem. II.
 limb. obl.

Sambat'a limb'a mat. computulu cant. bis. biserica
 cetire
 din orol. si
 apostolu

Duminic'a la biserica inainte si dupa prandiu.

NB. Pentru a treia ora de scriere va fi dela
 10—11. Mercuria §. 39.

Clas'a III.

Inainte de prandiu.

Dupa prandiu.

Dil. de sept. dela 8—9, 9—10, 2—3, 3—4 ore
 luna limb. mat.²⁾ comput.³⁾ limb. obl.⁴⁾ scrier.⁵⁾

Marti'a catichisati'a⁴⁾ lim. mat. lim. mat. computulu

Mercuria limb. mat. computulu, regratia, recreatia

Joi'a limb. mat. religi'a, limb. obl. computulu

Vinerea limb. mat. religi'a, lim. mat. scrierea

Sambat'a limb. mat. religi'a, cantarea mergerea

bis. cetir. la biser.
 orologio-
 nului si a
 postulu lu

Duminic'a la biserica inainte si dupa prandiu.

NB. Untu ora de scriere se va intrebuintia dela
 10—11 Mre Mercuria p. 39.

Clas'a IV.

Inainte de prandiu.

Dupa prandiu.

Dil. de sept. dela 8—9, 9—10, 2—3, 3—4 ore
 luna limb. mat.²⁾ comput.³⁾ catichis. limb'a

Marti'a limb. mat. religi'a, limb. obl.⁴⁾ scrier.⁵⁾

Mercuria religi'a⁴⁾ limb. mat. recreatia recreatia

Joi'a religi'a limb. mat. limb. mat. comput.

Vinerea limb. mat. comput. limb. obl. scrierea

Sambat'a religi'a, computulu, cant. bis. mergerea

cetirea o- biserica
 rologionu-
 lui si apostol.

3) §. 42. — 5) §. 36.

1) §. 26 si 28. — 2) §. 34 — 3) §. 43. —

4) §. 38. — 5) §. 39.

1) §. 26 si 28. — 2) §. 35. — 3) §. 44. —

4) §. 38. — 5) 39 si 45.

Duminic'a la biserica inainte si dupa prandiu.

NB. Una ora de scrierea se va tiené Mercuria
 dela 10—11. §. 39.

Sibiu, 17. Septembrie 1862.

Andrei u m. m.,
 episcopu.

Mai tardiã vomu face si unele reflexiuni la a-
 cesteã instructiuni. — R.

Responsu

la reflexiunea, ce D. Papiu gasi de cuviintia a face
 in Tesaurulu seu, tom. I. pag. 94—95 la propunerea
 subscrisului, cá ortografi'a D. Cipariu, adoptata de
 comisiunea filologicã in 2. Oct 1860, se se primésca
 si de Asociatiunea literaria in adunarea sa de la
 Brasiovu 1862.

Avendu in cursu de 28. de ani ocaziune, cá se
 me convingu de adevéru cuþrinsu in massim'a: „Ca
 nice o instructiune nu póte face progresu fora uni-
 tate in sistema“; vedendu cu ochii confusiunea si ne-
 securitatea, ce cata se fia intru institutiunea nóstra
 gimnasiale din caus'a diferiteloru ortografie cu litere
 adoptate si lapadate de colegii mei: salutai cu bucu-
 ria cá pe unu pasu incepatoriu de contielegere, or-
 tografã cu litere, cercetata de o comisiune profeso-
 rale si autorisata de Efori'a scolarã din Bucuresci in
 1858, si o adoptai in Part. Etimol. a Gramaticiei, ro-
 mane, tiparita in Brasiovu, Januaru 1860.

Cu intentiunea de a contribui la contielegerea
 literatiloru nostri in cestiunea ortografiei cu litere,
 tiparii in program'a gimnasiale, Janu 1860 articulu
 intitulatu:

„Cercare spre a stavili unu principiu pentru
 ortografi'a cu litere romane.“

Cititorii acestei foi ilu eunoscu, reproducu si in-
 tr'unu N. alu ei: de aceea me marginescu a repeti
 dintr'insulu numai punctele cele mai esentiale:

Diceamu adeva acolo: „Ca singurulu principiu
 rationale a tota scriptur'a si ortografi'a este séu aru
 trebui se fia, cá intr'o scriptura numai atatea litere
 — nice mai multe, nice mai pucine — se se intre-
 buintieze, cate sunete are o limba óre-careã, si totu
 sunetulu se se intipésca cu semnulu séu liter'a ce
 i s'a determinatu prin conventiune;

ca ortografi'a cu cirilice, numita civile, este ba-
 sata pre acestu principiu, avendu pentru unu fia-care
 din cele 27 de sunete ale limbei nóstre, semnulu séu

slov'a s'a. Ca acést'a e cea mai perfecta, si, déca nu ne aru pasá atatu de tare de tipulu romanu alu limbei, cę s'ascunde sub cirilice, n'ar fi nice unu cuventu cu minte pentru cę se lapadamu cirilicele;

ca acestu principiu şinguru rationale nu se póte aplicá la scrierea cu litere a limbei nóstre; din cauza ca Alfavetulu latinu n'are semne sęn litere si pentru sunetele ee le dıcemu derivate.

Ca totı cati se invoira a inlocui cirilicele prin litere se invoiescu a scrie sunetele cele primitive cu literile corespundietórie din Alfavetulu latinu.

Dar candu e vorba; cum se se scrie sunetele derivate: τ , κ , ψ , μ , ν si z , pentru cari lipsescu literile corespundietorie, incepu a se desbina parerile in directiuni diverginti: unii ceru: cá si acestea se se scrie dupa principiulu foneticu, adeva cá se se inventeze enco septe litere; alii voru se se scrie dupa principiulu etimologicu, sęn cu literile suneteloru, dela cari se derivęza.

Ca aparatorii pareri din tai'a sunt pucini; aparatorii cęstei din urma uniti, cum s'a disu, in a se scri sunetele derivate cu semnele primitive, din care se deducu, se desbina in acea impregiurare ca, pe-candu unii voru cá literile, cu care au se se scrie sunetele derivate se se insemeze sus cu come, jos cu sedile; ceilalti nu voru se audia de semne, in catu acestea ar avé se marceze sunetulu, ci numai in catu postese accentulu.

Dupace ilustraı cu exemple aceste doua sisteme, facui intrebarea:

„Care din aceste doua sisteme se fia mai rationale?“ si inchiei cu vorbele:

„Ori ce amu dice, acést'a e o cestiune de in-voire, o tręba de conventiune, cęa ce in contr'a ma-simeı lui Cicerone „In discursionibus non auctoritates sed rationis momenta sunt consideranda“ ea cęta se se decida de o autoritate; nu inse numai de a lui Pavelu sęn numai de a lui Petru; ci de autoritatea unei societati literarie, a unei academii docte — in-fintiarea careia a ajunsu a fi astadi dorintia cea mai ferbinte a totu romanulu.“

Cititoriulu intielege, ce am voitü se diu cu a-cesste vorbe din urma: mi am esprimatu adeva dorintia, cá totu literatulu romanu, intr'o cestiune de in-voire cum este a ortografiei, se 'si sacrifice parerile sale individuali la conclusele persóneloru morali —, cum e si Asociatiunea nóstra literaria, si acęsta pen-tru amórea unitati in sistema, fora care, eu diu ca

nu e progresu in literatura. — Ca e o pura inpire, o pura conventiune a scri: dicere, dıcere sęn dicere; cine nu scie? altramente n'ar fi atatea specie de li-tere sęa de semne intre gintile pamentului.

Rogu dar pre onoratulu cititoriu, cá tóte facerile si lasarile mele, facia eu cestiunea, despre care ne este vorba, se binevoiesca ale judieá din acestu punctu de vedere, din care am urmatu eu, ea adeva: mi am faentu de principiu, cá parerile mele individuali (de care crediu se mi fia iertatu a avé si eu) se le plecu in acesta cestiune la conclusele persóneloru morali.

In 2. Oct. 1860, s'a convocatu comisiunea filo-logica in Sibiu. Eu nu voiu mai aminti actele ei, ju-decate de multi mai multu strımbu de catu dreptu; ca-ei protocolulu lucraviloru s'a publicatu mai multu de o data, si se presupune a fi cunoscutu publiculuı cititoriu. Cęa ce inse e mai pucinu cunoscutu este: ca subscrisutu a primitu din capulu loculuı parerea unanima a membrileru, cá ortograf'a cu litere se se intemeizeze pre principiulu etimologicu; dar totu de o data a fostu de parerea: cá pentru a = τ se se a-dopteze unu semnu vercare; asemenea si pentru di, ti, si = zi, gi, mi, déca au se se citęsca asia si candu su urmate de consunante, cęte o sedila. Fiindu unu in contra la totı, mi am datu parerea separata.

Cu tóte aceste, credintiosu principiuluı, ce mi am faentu cá, cum disei, in cestiunea ortografiei se mi plecu parerea mea individuala la cea a unui corpu morali, adoptai ortograf'a comisiumi si o introdusei in gram. rom. Partea sintactica, tiparita in Brasiovo, Prieru, 1861, in care prin conventare m'au justificatu cum urmeadia:

„In Partea Sintactica a Gramatiei am introdusu ortograf'a cu litere, ce s'a adoptata in 2. Oct. 1861, de comisiunea filologica convocata adhoc: precum in Partea Etimologica intrudusesem ortograf'a cu li-tere, cercetata de comisiunea profesoralu si autorisata in 1858 de on. Eforia scolara din Bucuresei.

Vercare concede, ea in cestiuni de conventiune, cum este si acést'a, parerile individuali au se se plece la conclusale ce au autoritatea corporeloru morali, fapt'a acést'a nu mi o va imputá de neconsecentia.

Din contr'a, déca in Ianuarıu 1860, candu s'a scrisu partea etimologica, am adoptatu ortograf'a bu-curesceniloru, cea antaia ce avea intiparitu sigiluluı autoritati, n'am fostu decatu consecente.

Adeverata neconsecentia ar fi déca si dupa ce s'a adoptatu si autorisatu de mai multi si la noi o

ortografia, as fi remasu totu prelunga ortografi'a din partea etimologica (a bucurescenilor), si n'as fi intrudusu ortografi'a din 2 Oct. intr'o carte didactica, destinata pentru tinerimea studiôsa de din-côce de Carpati. Desi parerea mea individuale, in suslaudat'a comisiune filologica, tense mereu intr'acolo, cá ilustrulu autoru alu ortografiei, adoptate de comisiunea filologica, se faca concesione macaru lui a = x si acést'a nunumai din „consideratiunea unei conformitati mai large“; ci si din acelu resonu ponderosu, ca eu nu'mi putui si nu mi potu enco in chipui, cum invetiatoriulu primariu va fi elu in stare a capacítá pre unu scolaru inceparatoru, cá se destinga intre a = x si intre a = a fora semnu, nice insusi cu ajutoriulu expeditelul adoptatu de comisiunea filologica, cá adeca Alfavetulu cu litere se se tiparésca in paralela cu celu cirilicu. — Se incépa cetirea cu gramatic'a? acést'a nimenea nu o va cere. „Éro vocale a x nunumai esista ci e cea mai copiôsa in limb'a romanésca.“ Chiaru se se simtia, cum nu e nice unu cuventu de a se simti, necesitatea de a o scôte din limbá — cine o va puté?“

Acestea le am scrisu in Prieru 1861.

D. Papiu, dupa ce primisese, ca D. Cipariu o-mite semnele propuse de P. Maioru, scrie in 1862: „A omite semnele de totu, noi din partene ne incredintiaramu din esperientia ca insemnéza nunumai a „ingrauia fórté cetirea, dar aceea ce e mai multu „insemnéza a sacrificá partea fonetica a limbei, elementulu celu mai importante, celu mai distinctivu alu „limbei nóstre, ca-ci nice un'a din limbele romanice „nu se bucura de atat'a varietate de sunete cá limb'a „romana, o varietate frumôsa, care ortografulu ro- „manu nu pôte, nice este iertatu a o trece cu ve- „derea. A reduce tóte aceste sunete la regule fipse „e greu si mai cu nepolintia etc.“

Cititoriulu vede, ca ceea ce am cunoscutu si am dísu eu cu unu anu mai inainte, D. Papiu recunosce si díce cu unu anu mai tardiu. Diferimu numai in scopu si tendintia. Pe candu eu chiamu la contielegere si aratu si calea dandu esemplu de abnegatia — singurulu mediu la tóta invoirea, ce ne pôte duce la unire — macaru pre campulu ortografiei: D. Papiu, dicendu astadi ca e negru ce mai inainte dísesse ca e albu, cá si cum 'i ar paré reu si de atat'a contielegere la cata au ajunsu o parte a romaniloru, vine se aprindia intre noi abia stins'a faclia a discordiei ortografice.

Dar se n'anticipamu iubite cititoriule, ci se ducemu mai de parte firulu apucatu.

Candu in sedinti'a lunara a comitetului Asociatiuni s'a proieptatu si fipsatu program'a de agendele Asociatiuni pentru adunarea tinenda in 28/16. Iuliu 1862 la Brasiovu, se gasi de cuviintia, cá intre obiectele de pertractatu se se propuna la desbatere si, eventualmente, la adoptarea adunari generali si Operatulu comisiuni filologice din 1860 in Sibiiu. Éra dupre totu dreptulu se fia insarcinatu cu acésta propunere D. Cipariu, carele, cá autoru alu sistemului de ortogrpfia primita de com. filologica, singuru erá mai competente a' si motivá si justificá ortografi'a. Dar D. Cipariu, fiindu bolnavu pe atunci, n'a asistatu la sedinti'a acést'a, ba se vorbiá ca din aceeași cauza nu va merge nice la adunarea din Brasiovu. Asia evení cá subscrisulu, provocatu de comitetu, se se insarcinedie cu facerea propuneri.

Adunarea din Brasiovu fú fericita a numerá in sinulu seu si pre D. Cipariu, subscrisulu in ajunulu sedintiei prime comunicá D. Cipariu propunerea conceputa; D. Cipariu tacù, si fiedu-ca „qui tacet consentire videtur“ in sedinti'a II. a adunari din 29/17. subscrisul, dupa ce motivase cum s'a priceput operatul comisiuni filologice din 1860, facu propunerea in form'a, ce se pôte vedé mai josu. — Acum cei ce cetire in Foi'a si in Revist'a romana disertatiunea mea se potu deslucí, pentru ce contine doua obiepte separate.

„Nutrescu speranti'a, ca acésta adunare nu se va desface pre la a le sale pona nu va incheiá mai antaiu actele relative la cestiunea ortografiei adoptata de comisiunea filologica din 1860. De aceea rogu pre on. adunare, cá enco in sedinti'a de astadi se delége din sinulu seu o comisiune statatoria din barbati competenti, cari se cerceteze operatulu comisiuni filologice, si in sedinti'a de mane se si astérna la acésta adunare parerea sa. Si, déca se va adoptá si de adunare ortografi'a cu litere dupa sistem'a etimologica, apoi:

1. Se se oblege moralicesce tóte diarijale romane a scrie pre fitoriu articli cu litere dupa acésta sistema adoptata de asociatiunea literaria;
2. Cartile scolare, „anume pentru clasile gimnasiali“ se se tiparésca dupa acésta sistema.
3. Toti membri activi. si de s'ar puté si cei onorari ai asociatiuni, se ne damu vorb'a de onóre, ca pre fitoriu nu vomu sorie, de catu dupa acést'a sistema.

Cu acést'a nu voiu se dícu, cá se punemu sta-

vila la cercetari ulterioari si la ameliorari posibili facende pre campulu „celu liberu“ alu ortografiei nóstre; ci esprimu numai „necesitatea conditionata de unitatea limbei“, cá descoperirile, ameliorarile facende pre campulu ortografiei, de unu individu séu altulu se nu se impuna publicului sub autoritatea individuale; ci se se astérna mai antaiu la asociatiunea literaria spre cercetare si aprobare, si numai dupa ce se va adoptá de asociatiunea aceea ameliorare, se esse ea sub autoritatea asociatiuni in publiculu literariu spre intrebuintiare. —

Acést'a e propunerea subscrisului, asia cum s'a fostu facutu ea, din vorba in vorba, in nessesu conditione cu conditionatulu, in restringerea sa si necorupta.

Propunerea acést'a in partea ei secundaria, adeca cá Asociatiunea se primésca ortografi'a adoptata de comisiunea filologica din 1860, s'a incuviintiatu. In partea ei cea primaria anse, cá adeca adunarea s'a 'si aléga o comisiune din sinulu seu, fú lapadata. — Alegerea acestei comisiuni s'a fostu propusu mai antaiu din acelu motivu, ca-ci, cum se scie, membriloru comisiuni filologice din Sibiu li se imputá mereu ca ar fi fostu impusi; apoi din motivulu cá se se dea ocaziune adunari a 'si alege barbati cu cunoscintia de causa cari i voru placé; ca-ci nu credu ca va pretinde cineva ca dóra toti cati erá facia avea si calitatea de a puté lucrá in acea comisiune de specialitate.

A cadiutu comisiunea, desi deocamdata alésa, mai virtosu in urm'a obiectiuni facuta de D. Babesiu, ca terminulu de 24 de óre ar fi pré angustu pentru pertractarea unui obieptu de atat'a insemnatate. — Dar dica cine ce va vré, eu credu si acum ca, déca membrii alesi ar fi venitu ei in aceea comisiune nunu-mai cu capacitate de a lucrá cu cunoscintia de causa, ci si cu buna vointia de a face concessiuni imprumutate cu abnegarea pareriloru sale individuali: 24 de óre erá mai multu decatu deajunsu la contielegere; ca-ci, principiulu etimologicu odata adoptatu de toti, si de cei de dincolo, diferintiele de aplanatu erá pucine in respectulu caror'a erá a se face concessiuni.

(Va urmá.)

Adunari preotiesci.

Cerculariulu cons. din 8/20. Fauru 1857 Nr. 3924 in Bucovin'a. Vedi Gazeta Nr. 97.

Catra dreptu credintiosulu cleru alu Eparchiei din Bucovina!

Biseric'a chrestina chiaru dela urdire-i a cerutu

necontenitu dela medulariele statului preotiescu temere de Dumnedieu si un'a sciintia catu se póte de deplina: a obieptelor, cari sunt de nevoie spre realizarea scopului biserteescu. De aceea nimervia nu i s'a datu darulu preotiei, déca n'a demustratu mai antaiu mai pe susu de tóta indoiéla dibacia s'a in ambele aceste priviri. Tendinti'a, de a sustine intr'unu modru consciutu pre medularii statului preotiescu in dibacia receruta de chiamarea loru n'amu putut'o trece in fapta in Eparchia nóstra, de amu si doritu cu tóta caldur'a animei nóstre, in impregiararile timpuriloru trecute, si eramu constrinsi a ne margini la rezultatele institutului teologicu si ale seminariului eparchi- alu din Cernauti.

Inse pe catu-i de vederatu, cumca prin asiedia- mentele acestea se pune numai fundamentulu culturei clericale, pe atatu e de limpede si lemuritu, cumca propasirea in cultura asta si indeplinitiunea in ramulu cunoscintieloru si alu lucrativetati clericale a- terna dela activitatea, ce o desvólta pastorulu de suflute, șsindu din institutele atinse. — Deci pastorulu suflutescu nu se cade neci de cumu de stee, unde la condusu seminariulu si institutulu teologicu, ci elu este detoriu, amesuratu chiamarei sale, a se aprofundá totu mai multu in sciintiele teologice si a cresce in fric'a lui Dumnedieu si in ardoarea crestina, spre a fi miratórea (oglanda) virtutii, conducatoriu siguru la viéti'a cea crestina, care nu este alt'a decatu uni- rea cu Dumnedieu, scopulu adeca, la care trebue se fia indreptate tóte dorintiele, cugetele si simtiementele celui ce pórfu nume de crescinu.

Asia dara este de nevoie, cá pastorulu suflutescu se se ocupe neincetatu cu cugetulu asup'r'a lucruriloru dumnedieesci, cu aprofundamentulu in sci- intiele teologice, in scurtu cu inaintarea in tóte ramuriele chiamarii sale. Si luandu in vedere momentulu psihologicu alu firii omenesci, in puterea caruia o- mulu canta se fia indemnatu si condusu intr'un'a di- reptiune care-vá, noi, petransi de ingrigirea pentru sporirea interesului santei nóstre biserice, am aflatu cu cale a introduce cu anulu acesta adunari pasto- rale prin tienuturi, asiediandu in privinti'a asta urma- tóriele :

I. De doue ori pe anu, adeca in lun'a lui No- embre si a lui Maiu se va tiné adunare pastoralu la protopresviterulu tienutului sean la ver-unu parocu insemnatu de protopresviteru.

II. Scopulu adunariu este sporirea clericale si

a lucrativității pastorești prin esame și consultu asupra obiectelor teologice și ale pastoriei.

III. Ziua și locul adunării ilu va dașge protopresviterulu, înștiințându despre acestea pre preoții ținutului său, catu și pre deregatoria c. r. de cercu.

IV. În scopulu examenului va otari protopresviterulu întrebări practice și cari sunt în cursu facia cu viața creștină din teologica dogmatică, morală, pastorală, catihetică și din dreptulu canonicu impartasindu-le preoților ținutului timpuriu spre a pute dá răspunsu în scrisu la adunare.

V. La ziua deșpă totii pastorii sufletești al ținutului se voru adună în biserică localu deșpă pentru adunare, unde efectuându-se sant'a liturgia în soboru și ținendu-se unu conventu amesuratu scopulu adunării de catra unu pastoriu sufleteșcu anu-mitu mai înainte de catra protopresviteru, se va face încheierea dumnediesce liturgii cu achiamarea s. spiritu.

VI. După aceea voru merge preoții la loculul gătitu pentru adunare, unde o va deschide protopresviterulu, seau, fiindu elu împedecat, altu preotu anu-mitu de densulu că locuitoriu, cu rugatiunea: imparate cerescu etc. Protopresviterulu seau locuitoriu-lu lui va primi apoi dela preoții adunați răspunsurile în scrisu asupra întrebărilor, cari li le-a datu. Asupra fia-cariu obiectu se va ceti din toate răspunsurile scrise unulu și se va deșceptă deșbaterea asupra-i cu acelu adinsu, ce i se cuvine santiei obiectulu.

VII. După aceea va urmă convorbirea, consulația și contielegerea:

1) Asupra întemplanturilor de colisiune, ce se voru fi întemplantu în pastoria;

2) Asupra folóselor și mediulócelor de sporitu pastoriă sufleteșca;

3) Asupra unor diferințe în ritualu și în datele bisericesci, cu scopu, de a introduce pe catu-i cu putinția ună conformitate dorită.

4) Asupra necuviințelor oșerbate și lipse în purtarea unor pastori de suflete, cu scopu, de a-i muștră și îndreptă fratiesce. —

5) Asupra întrebărilor seau propunerilor, care ș'ar vedé de trebuinția a le face la scaunulu dohovnicu mai naltu.

VIII. Lucrarea adunării se va însemná într'unu protocolu, compusu de catra protopresviteru seau de

catra unulu din preoții de facia alesu de protopresviteru.

În protocolulu acesta redicatu în doue esemplare se va scrie ziua și locul adunării și afara de președintele adunării și de preoții cei de facia, va cuprinde elu mai alesu cursulu obiectelor pertraptate pe scurtu și lemuritu și se va subscrie de protopresviteru seau de locuitoriu-lu lui că președinte și de preoții de facia.

IX. Celu multu pan' în 4 septemane după încheierea adunării va supune protopresviterulu consistoriu-lu unu raportu detaiativu asupra acestui obiectu alaturându-i-se răspunsurile scriseale la întrebările din obiectele teologice susu atinse, unu esemplariu alu protocolulu adunării și ună tablă sinoptică.

X. Tablă asta va cuprinde numele preoților celor ce voru fi de facia la adunare, catu și celor ce voru lipsi, răspunsurile scrise împreună cu calcululu, carelu merita după părerea protopresviterulu și în rubrică: Anotatiune, causă neființiei de facia a preoților celor lipsitori în adunare și ce mesura ș'a pusu la cale a capetă răspunsurile scrise dela acei pastori de suflete ce, nearetându-se la adunare, n'au adusu răspunsurile cerute, în fine zelulu și ardorea fia-cariu în chiamarea ș'a. —

XI. Fia-care pastoriu de suflete este strinsu îndetoratu a fi de facia la adunarea ținutulu său; totuși deca va fi împedecat de bóla seau altu casu neîncungiuraveru, și nu se va pute infacisiă în persoană în adunare, va fi detoriu a ăretă casulu acela protopresviterulu până în trei zile după adunare, supunendu într'ună răspunsurile cerute. Absentarea arbitrară dela adunare o va muștră protopresviterulu și va efectua supusulu răspunsurilor cu totu adinsulu.

XII. Răspunsurile voru fi compuse, înlaturându-se totă prolisitatea, totă strălucerea științifică și totă polemică, cuprindendu curatu numai momentulu ființialu alu obiectulu, de care este vorba, chiaru și deplinu respicatu.

XIII. Actele adunării voru fi traptate de catra consistoriu cu cea mai mare luare a mințe și rezoluțiunile se voru efectua cu totu adinsulu, cumu i se cuvine unu obiectu atatu de companitoriu.

XVI. Sirguintia și propasirea respectivă a pastoților sufletești se va lua în considerațiune strinsă și înștiințându-se parochiale și încuviințându-se favorari.

XV. Déca va cere trebuința, consistența și ordinea în interesul păstoriei sufletești adunări păstorate străordenarie; în cazul acesta directivele, ce se atingă de esamene, voru rămâne neaplicate.

Avându noi încredere veridică, cumca clerul nostru va ști prețui cu cuviința acestu asediamentu și-lu va întrebuiți, că unu mijlocu puternic spre a se îndeplini în toate sferțele chiamării sale, spre a năvăli în cultură și înțelesul, spre a spori în viața cea sântă și plăcută lui Dumnezeu spre a se întrărmă cu ajutorul confratilor în contra celor ce se vîră în staulul bisericii ortodoxe, vîndu se rapescă oile cele cuventatōrie, spre a desceptă din di în di totu mai multu simțiu comūn pentru patria și pentru cei ce le trebuie ajutorul și sprijinul nostru, pestrandu pururea credința cātră naltul tron imperatescu, scutu puternicu, ce ne va apără de dūmanii nostri și ne va sprijini în lucrurile nōstre tinentōrie la binele comūn — sperăm, că elu se va folosi cu totu zelul și cū totu adinsul recerutu de impregiurările de facia de asediamentul acesta spre onōrea s'ă și în laud'ă lui Dumnezeu, carnia asediamentu i damu deplin'ă nōtră binecuvēntare arhierēscă.

Edgenie m. p.

Acestu asediamentu, cāntu se însemnă aice spre a-lu înțelegi, a prinsu viața întrunu timpu, cāndu absolutismul sub stēmētulu, cā voiesce se ne ducă la cultură se încercă a ne desnacionalisa, eara agitațiunea propagandala a unitismulii lioveanu își pusesse capul în peptu, cu puterea unei mane facisie secrete a ni rāpi din sinul bisericii nōstre și a ni face papistasi dupa gustul politice de atunci; de aceea și vedem la finea cercurariului ācēstă însemnatu: celor ce se vîră în staulul bisericii ortodoxe, vîndu se rapescă oile cele cuventatōrie, și mai josu: ce ne va apără de dūmanii nostri și ne va sprijini în lucrurile nōstre etc. —

O POVESTE

din domni'a lui

Mateiu Basaraba.

În timpurile trecute omēnii de ori-ce clasă erau nobili pentru cā erau romani. Domnitorii cāndu voiau se aflu suferințele și dorințele țierei, și se implică, cāndu nu se dădeau se se aflu singuri trameau vr'una capitānu d'ăi lor și erau fōrte siguri

er' se i reportēze adevērul. Cāndu er' unu ostianu er' onestū și bravu, er' siguru d'o recompensă din pârtea Domnitorului.

Eata unu faptu ce ni l'a povestitu unu bătrānu:

În urm'ă caderii lui Radu Michnea de pe tronul Romāniei, veni Domnu Mateiu Basaraba. Elu cā se aflu m'ai de āprope suferințele și dorințele țierei, cauzate de fanariotii adusi de fostulu Domnu, tramise pe unu capitānu din cei mai credincioși ai sei, și-i ordină se mērgă din orasiu în orasiu, și se stringă toate plāngerile țierei.

Capitanulu plēcă din Būcurești: și dupa ce vīsita mai multe orasie munteane, se întōrse la cele campiane. Într'unul din aceste orasie, gāsi înaintea unei case publice unu bătrānu soldatu pāzindu de sentinēla. Curiositatea de ā ști cumu unu soldatu āsia de bătrānu mai servește anca în armă, facu pe capitānu se se apropia de elu și se lu întreb de cāti āni este, de cāndu servește în āste și care este motivul de n'ā înaintat cū se aflu totu în gradu de josu într'o āstufelu de verstă înaintat! După ce-i facu aceste întrebări, bătrānul respunse āstfelu:

Sumū de 70 de āni, Domnule capitānu, slujescu de 52 āni în ostire și amu fostu în toate resboiele ce a avutu Michaiu Vitezū cu turcii la Calugăreni, la Nicopole și chiaru la Torda unde l'a mēncatū friptu strainii. Michaiu m'a facutu chiaru pe campulu luptei caprariu. În urm'ă lui Michaiu a venit Domnu Serbanu Voda, și ācest'ă a fostu Domnu bunu și vitezū. Domnū, cū totu rōiulu de fanarioti dupa elu, am fostu ālungatū cā toti ostianii romani ce mai rēmasesera în armatā și am trecutū în alte țiere straine, unde am luatū parte la mai multe batalie, cu alte nēmuri; cā-ci fanariotii nu ne mai lasă a luptă contră turcilor, cārī, diceau ei, sūnt stăpinii nostri.

Cāndu s'ă suitu la D-niā D. Romanu Maria Sea Mateiu Basaraba, m'amū întorsū în țier'ă și am intratū er' în ostire, unde, cumu vedi, me aflu și acūmu.

Capitanulu, mēscatū pānă la sufletu de ācēstă virtute și mūdriā romanēscă, scōse o punga și i-o dede. —

— Primesce d'o camu datā āstă punga, dise elu, și voi îngrijī, nobile bătrānu, se vorbescu Mariei Sale despre dūmeiatā.

— D-nule capitānu, dise bătrānul, āre cumu mēscatū, pretitēsēu dārulū dūmitale pentru cā vine de la o ānīmă romanēscă și barbātă, dar ori cātu-

de seracu sumu, n'amu ce face cu banii pentru ca n'amu nici familia, nici rude. Poti se dai acesti bani la alti oameni cari n'au ce se manance. Totu ce poti face pentru mine este se me duci la Bucuresci se vediu pe Mari'a Sa, ca amu auditu ca e oimu de omenia si Romanu adevratu. Acést'a este tóta dorinti'a mea si apoi se moru.

Capitanulu 'lu luá la Bucuresci, si candu se infacisia la Domnu cá se-i reportéze totu ce aflase printi'era, cerú voie se-i aduca si pe betranulu soldatu spundú-i tóte dorintiele sale. Domnulu priimi cu multiamire, si capitanulu adora di se si infacisia cu elu la palatu. Capitanulu intra inainte la Domnu, ér' betranulu mai remase pcoinu afara. La usi'a Domnesca se affá unu capitanu Fanariotu de padia.

— Betranule, dise paditoriulu usiei Domnesci, Mari'a Sa are obicei si deá bacsisiu omeniloru cari vinu la densulu, imi fagaduesci ca-mi dai si mie diu-metate cá se te lasu in intru?

— Iti dau si totu, déca vrei, dise betranulu suridiendu, dupa unu momentu de cugetare.

Peste cate-va minute elu intra la Domnitoriu, ei sarota man'a dupa obiceiulu d'atunci. Domnulu elu invita se siédia, si dupa ce-lu consulta asupr'a mai multoru dorintie ale poporului, candu'erá gat'a se plece elu intréba ce doresce se-i dè bacsisiu.

— Dorinti'a mea cea mai mare a fostu, Mari'a Ta, se te vediu, te-amu vediu, acumu potu se ducu, cá Simion Stelnicu: Slobódeme stapine ca amu vediu tu pe acel'a care va mantui patri'a romana de Fanarioti. Dar déca Mari'a Vóstra voiti se-mi dati si altu ceva, dati-mi, ve rogu, doue palme; acést'a e siagurulu daru ce ceru.

Mateiu Basarabu voi se céra esplicari asupr'a acestui ciudatu daru; dar betranulu ostianu starui, si Domnitoriu intielegundu ca acést'a e o gluma, elu atinse usiurelu cu amendoue manele peste obradiu, cumu glumesce unu parinte cu unu copilu pe care-lu inbesce. Candu betranulu esi afara, capitanulu ei cerú diu-metate din ce a luat. Betranulu ei dede indata o palma si-i dise: amu luat doue palme, éta si tie un'a. Indata se facú scomotu in totu palatulu de acéasi fapta si ajunse chiaru pana la urechele D-toriului.

Mateiu chiama pe betranu si lu intréba ce lu-a facutu se traga palma capitanului seu.

— Mari'a Ta! dise betranulu. Candu amu intratu aici, capitanulu mi-a disu se impartiu cu elu ce-mi veti dá. Mari'a Vóstra ati avutu bugetate a-mi la doue palme, si eu m'am tienutu de vorba si i-amu datu un'a Déca la usi'a Domnesca se ié pe diu-metate, Mari'a Ta, pe la usiele judecatorieloru si celoru l-alte deregatoriele prin judetie, sumu securu, ca se despóie lumea.

Mateiu, cá unu Domnu bunu si dreptu, ordina numai de catu degradarea si alungarea capitanului si numirea betranului in locul seu. Elu pedepsi prevaricarea si misieli'a; respalati virtutea cumu trebuie se faca toti acei ce sunt chiamati a guverná o natiunea. F. (Din Romanulu.)

ODA. La domnisor'a Constanti'a Dunca.

Mai dulce cá nectarulu dulce
Ce cresce asia puternici diei;
Cá suav'aroma carc'aduce
Placeri ceresci la filii sei:
Erá o buna scumpa sora!
Velocea fama din Parisu:
Camil'a D'Albu cá fetisiora
In escelare se-a destensu.
O! simtiu de consolare via:
Vertutea vechi'a renviatu!
De acumu romanulu in fratia
Sporiva multu, va fi barbato.
Pre urm'a lata si batutu
Usiora-i calea for' suspinu;
Pasiti! adi dieii toti ne-ajuta,
Si 'n ochiulu fetei celu serinu
Lucesce amore si vertute:
Unu geniu strabatatoriu i-a 'ncensu
Roman'a facia, si pre frunte
Incrise-i lupte de invensu.
Doliosu de in tempuri crude mute
Romane! spune-mi, ce-ai speratu?
Crediu't'ai ca adi pre 'ntrecute,
A Franciei stadiu de alergatu
Calcá va aspru si o féta
Ce-ti ride dulce cá la frati?
Acumu fugu . . . dar'ca? vedi nu 'nceta,
Da-i dieule (ani) laurati! . . . .
Ca paserea usiora, care
Finindu-si sborulu susu preunu pinu
Repause, si din frondiare
Privesce societe-i cumu venu;
Asia privia in fericire
Costanti'a, met'a ajungundu,
La omenii, ce cu iubire
Venu, laude ei aduocundu:
Si eca Europ'a culta
Intréga suna 'n resunari:
Ferice 'n fericire multa
Roman'a feta-i de sperari!
Si nuorii pulberi intense;
Prin cari totu ceriulu s'astopatu,
A Romei sóre pre-asteptatu:

Din Pest'a 1862. Gabriele Burza Verticu, juristu.

Redactoru respundietoru

Iacobu Muresianu.

Editiunea: in tipografi'a lui

Ioanne Gött.